

Czwartek, 17 lutego 2022 r.

P9_TA(2022)0051

Kryzys polityczny w Burkina Faso

Rezolucja Parlamentu Europejskiego z dnia 17 lutego 2022 r. w sprawie kryzysu politycznego w Burkinie Faso (2022/2542(RSP))

(2022/C 342/22)

Parlament Europejski,

- uwzględniając swoje poprzednie rezolucje, w szczególności z 19 grudnia 2019 r. w sprawie łamania praw człowieka, w tym swobód religijnych, w Burkinie Faso ⁽¹⁾ i z 16 września 2020 r. w sprawie współpracy UE–Afryka w dziedzinie bezpieczeństwa w regionie Sahelu, Afryce Zachodniej i Rogu Afryki ⁽²⁾,
- uwzględniając oświadczenie wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa w sprawie ostatnich wydarzeń w Burkinie Faso, złożone 26 stycznia 2022 r. w imieniu UE,
- uwzględniając oświadczenie rzecznika Sekretarza Generalnego ONZ z 24 stycznia 2022 r. w sprawie Burkiny Faso,
- uwzględniając oświadczenie Rady Bezpieczeństwa ONZ z 9 lutego 2022 r. w sprawie sytuacji w Burkinie Faso,
- uwzględniając komunikat końcowy w sprawie sytuacji politycznej w Burkinie Faso, wydany w wyniku nadzwyczajnego szczytu Władzy Szeffów Państw i Rządów Wspólnoty Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej (ECOWAS) 28 stycznia 2022 r.,
- uwzględniając protokół ECOWAS w sprawie demokracji i dobrych rządów,
- uwzględniając komunikat końcowy w sprawie sytuacji w Burkinie Faso, przyjęty przez Radę Pokoju i Bezpieczeństwa Unii Afrykańskiej (UA) na 1062. posiedzeniu 31 stycznia 2022 r.
- uwzględniając wspólny komunikat Komisji i wysokiego przedstawiciela Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa z dnia 9 marca 2020 r. pt. „W kierunku kompleksowej strategii współpracy z Afryką” (JOIN(2020)0004),
- uwzględniając rezolucję Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego grupy państw Afryki, Karaibów i Pacyfiku (AKP) i UE z 11 marca 2021 r. w sprawie demokracji i poszanowania konstytucji w państwach UE i AKP,
- uwzględniając wspólną deklarację członków Rady Europejskiej i państw należących do Grupy Pięciu na rzecz Sahelu z 28 kwietnia 2020 r.,
- uwzględniając cele zrównoważonego rozwoju ONZ, w szczególności cel 16 dotyczący promowania pokojowych i inkluzywnych społeczeństw sprzyjających zrównoważonemu rozwojowi,
- uwzględniając Powszechną deklarację praw człowieka,
- uwzględniając konstytucję Burkiny Faso,
- uwzględniając umowę z Kotonu,
- uwzględniając Afrykańską kartę na rzecz demokracji, wyborów i dobrych rządów,
- uwzględniając konwencję Unii Afrykańskiej w sprawie ochrony osób wewnętrznie przesiedlonych w Afryce i udzielania im pomocy,

⁽¹⁾ Dz.U. C 255 z 29.6.2021, s. 45.

⁽²⁾ Dz.U. C 385 z 22.9.2021, s. 24.

Czwartek, 17 lutego 2022 r.

- uwzględniając Międzynarodowy pakt praw obywatelskich i politycznych z 1966 r.,
 - uwzględniając Konwencję w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet z 1979 r.,
 - uwzględniając art. 144 ust. 5 i art. 132 ust. 4 Regulaminu,
- A. mając na uwadze, że 24 stycznia 2022 r. armia Burkiny Faso pod przywództwem pułkownika Paula-Henriego Sandaogo Damiby oraz samozwańczy Patriotyczny Ruch na rzecz Ochrony i Odbudowy (MPSR) obaliły rząd powołany po wyborach przez prezydenta Rocha Marca Christiana Kaborégo; mając na uwadze, że następnie burkiński Trybunał Konstytucyjny uznał podpułkownika Damibę za nową faktyczną głowę państwa;
- B. mając na uwadze, że krótko przed zamachem stanu prezydent Kaboré został wybrany na drugą kadencję w demokratycznych wyborach, które odbyły się w 2020 r.; mając na uwadze, że zmuszono go, by ogłosił, że ustępuje z funkcji prezydenta, i podał się do dymisji; mając na uwadze, że od chwili zamachu stanu jest on przetrzymywany przez wojsko, a jego kontakt z osobami z zewnątrz jest ograniczony; mając na uwadze, że 26 stycznia 2022 r. Ludowy Ruch na rzecz Postępu (MPP) – partia prezydenta Kaborégo – potwierdził, że Kaboré przebywa w areszcie domowym w willi prezydenckiej i że do jego dyspozycji pozostaje lekarz;
- C. mając na uwadze, że po przejściu władzy junta ogłosiła zawieszenie konstytucji oraz rozwiązanie rządu i zgromadzenia narodowego; mając na uwadze, że konstytucję przywrócono 31 stycznia 2022 r.; mając na uwadze, że podpułkownik Damiba w wystąpieniu telewizyjnym ogłosił, że Burkina Faso będzie wywiązywać się ze swoich zobowiązań międzynarodowych;
- D. mając na uwadze, że przejście władzy przez wojsko spotkało się z dużą rezerwą, lecz i względnym przyzwoleniem ze strony społeczeństwa obywatelskiego w Burkinie Faso;
- E. mając na uwadze, że po wojskowym zamachu stanu UA, ECOWAS i Stała Rada Frankofonii zawiesiły członkostwo Burkiny Faso; mając na uwadze, że ECOWAS i ONZ wysłały delegację międzyministerialną, która zwróciła się o szybkie zakończenie okresu przejściowego i uwolnienie prezydenta Kaborégo; mając na uwadze, że 3 lutego 2022 r. ECOWAS postanowiła nie nakładać nowych sankcji na Burkinę Faso, lecz zwróciła się do nowych władz tego kraju o przedstawienie „rozsądnego harmonogramu przywrócenia porządku konstytucyjnego”;
- F. mając na uwadze, że 8 lutego 2022 r. powołano komisję techniczną z udziałem podmiotów niewojskowych w celu określenia parametrów okresu przejściowego; mając na uwadze, że komisja ta musi w ciągu dwóch tygodni przedstawić projekt karty okresu przejściowego; mając na uwadze, że prace komisji technicznej muszą obejmować przywrócenie integralności terytorialnej, umocnienie pokoju przez stopniowy powrót osób wewnętrznie przesiedlonych, dobre sprawowanie rządów i przywrócenie porządku konstytucyjnego;
- G. mając na uwadze, że według MPSR zamach stanu był odpowiedzią na pogarszającą się sytuację w zakresie bezpieczeństwa w kraju; mając na uwadze, że w 2017 r. rząd Burkiny Faso rozpoczął proces reformy sektora bezpieczeństwa przez utworzenie krajowej rady obrony i bezpieczeństwa, aby zmodernizować sektor bezpieczeństwa i pokonać panującą w nim korupcję; mając na uwadze, że niezadowolone i krytyka ze strony ludności cywilnej, opozycji i wojska narastały ze względu na niezdolność prezydenta Kaborégo do zwalczania korupcji i do skutecznego rozwiązania ogromnych problemów związanych z bezpieczeństwem oraz problemów społecznych i gospodarczych w kraju, spowodowanych szerzącymi się brutalnymi atakami grup terrorystycznych;
- H. mając na uwadze, że sytuacja w zakresie bezpieczeństwa w Sahelu jest bezpośrednią konsekwencją destabilizacji regionu i rozprzestrzeniania broni po interwencji w Libii w 2011 r.;
- I. mając na uwadze, że w latach 2016–2021 krajowy budżet na obronę i bezpieczeństwo zwiększono z 240 mln EUR do 650 mln EUR, co stanowi wzrost o ponad 170 %; mając na uwadze, że wydatki te nie poprawiły warunków życia ani zdolności operacyjnej żołnierzy, co częściowo wynika z powszechności niewłaściwego zarządzania finansami;

Czwartek, 17 lutego 2022 r.

- J. mając na uwadze, że w ciągu ostatnich sześciu lat tysiące ludzi straciło życie w atakach dżihadystów i rebeliantów; mając na uwadze, że przez dwa lata zamknięto ponad 1 000 szkół, a wiele osób opuściło swoje domy, uciekając przed przemocą; mając na uwadze, że w czerwcu 2021 r. w wioskach Solhan i Tadaryat w najbardziej krwawym ataku od 2015 r. życie straciły 174 osoby; mając na uwadze, że 4 listopada 2021 r. w ataku dżihadystów na garnizon żandarmerii w mieście Inata w północnej części Burkiny Faso zginęło 53 ze 120 żołnierzy, którzy oczekiwali na dostawy i wsparcie logistyczne, w tym racje żywnościowe; mając na uwadze, że organizacja Human Rights Watch doniosła o dokonanych przez siły bezpieczeństwa i prorządowe bojówki doraźnych egzekucjach setek podejrzanych, oraz mając na uwadze, że praktycznie po żadnym z tych ataków nie przeprowadzono śledztwa ani nie postawiono zarzutów;
- K. mając na uwadze, że w listopadzie 2021 r. w wyniku pogarszającego się stanu bezpieczeństwa tłumy ludzi wyszły na ulice w proteście; mając na uwadze, że rząd wyłączył internet, co zwiększyło niezadowolenie ludności i spotkało się z krytyką ze strony organizacji praw człowieka i ruchów obywatelskich w tym kraju;
- L. mając na uwadze, że 22 stycznia 2022 r. w dwóch największych miastach Burkiny Faso – Wagadugu i Bobo-Dioulasso – wybuchły brutalne demonstracje, których uczestnicy protestowali przeciwko pogarszaniu się bezpieczeństwa w kraju; mając na uwadze, że przejście władzy przez wojsko nastąpiło dwa dni po starciach oddziałów prewencji policji z demonstrantami antyrządowymi w stolicy kraju, Wagadugu;
- M. mając na uwadze, że na skutek eskalacji przemocy sytuacja w Burkinie Faso przerodziła się w jeden z najszybciej rosnących kryzysów związanych z przesiedleniami i ochroną ludności na świecie, a przesiedlono co najmniej 1,6 mln osób; mając na uwadze, że ponad 19 000 obywateli Burkiny Faso uciekło do Wybrzeża Kości Słoniowej, Mali, Nigru i Beninu; mając na uwadze, że w ubiegłym roku liczba osób wewnętrznie przesiedlonych sięgnęła ponad 1,5 mln, co stanowi wzrost o 50 %; mając na uwadze, że w regionie Sahelu ma miejsce bezprecedensowy odpływ ludności z obszarów wiejskich, ponieważ osoby przesiedlone przenoszą się na obszary miejskie, gdzie napotykają nowe zagrożenia; mając na uwadze, że wśród osób wewnętrznie przesiedlonych szczególnie narażone są kobiety i młodzież, którym grozi wykorzystywanie seksualne i wyzysk, przemoc ze względu na płeć, przymusowy nabór i handel ludźmi; mając na uwadze, że kobiety w Burkinie Faso, które mają o połowę gorsze szanse dostępu do edukacji niż mężczyźni, są najczęściej dotknięte skrajnym ubóstwem;
- N. mając na uwadze, że kryzys klimatyczny ma widoczny i wysoce szkodliwy wpływ na region Sahelu, ponieważ prowadzi do suszy, strat w plonach, przesiedleń, konfliktów o grunty i zasoby, braku bezpieczeństwa żywnościowego i ubóstwa; mając na uwadze, że brak dostępu do edukacji, możliwości zatrudnienia i dochodów napędza nabór do organizacji ekstremistycznych i ruchów dżihadystów, a tym samym podsyca niestabilność w regionie;
- O. mając na uwadze, że niedawny zamach stanu i pogarszająca się sytuacja w Mali miały wpływ na sytuację w Burkinie Faso; mając na uwadze, że ostatni zamach stanu to również czwarty zamach stanu w Afryce Zachodniej na przestrzeni niecałych dwóch lat; mając na uwadze, że rosnąca liczba zamachów stanu świadczy o poważnym kryzysie w systemach politycznych w Afryce Zachodniej;
- P. mając na uwadze, że Grupa Pięciu na rzecz Sahelu, wspólna inicjatywa Burkiny Faso, Czadu, Mali, Mauretanii i Nigru na rzecz obrony, wspierana w szczególności przez UE i UA, koordynuje działania w zakresie rozwoju regionalnego i bezpieczeństwa w celu zwalczania terroryzmu i zapewnienia stabilności w regionie, ale nie była w stanie przekonać lokalnych mieszkańców o swojej skuteczności;
- Q. mając na uwadze, że grupa rosyjskich wykonawców wojskowych wystosowała pismo do przywódców zamachu stanu w Burkinie Faso, proponując przeszkolenie armii tego kraju w walce z dżihadystami;
1. potępia zamach stanu przeprowadzony przez siły zbrojne przeciwko demokratycznie wybranemu rządowi Burkiny Faso i wyraża zaniepokojenie tym zamachem; podkreśla, że niezbędne jest pilne przywrócenie porządku konstytucyjnego, w tym natychmiastowy powrót do rządu cywilnego;
 2. wzywa do natychmiastowego i bezwarunkowego uwolnienia prezydenta Kaborégo i wszystkich innych funkcjonariuszy rządowych;

Czwartek, 17 lutego 2022 r.

3. z zadowoleniem przyjmuje zapowiedź utworzenia komitetu technicznego, który ma nakreślić kolejne etapy procesu transformacji; odnotowuje publiczne deklaracje podpułkownika Damiby, w których zobowiązał się on do jak najszybszego powrotu do normalnego porządku konstytucyjnego oraz do dalszego przestrzegania przez ten kraj zobowiązań międzynarodowych; wzywa przywódców wojskowych, aby wypełnili międzynarodowe zobowiązania Burkiny Faso, w tym w pełni przestrzegali praw człowieka i zwalczali organizacje terrorystyczne w ścisłym partnerstwie ze społecznością międzynarodową;
4. ponownie wyraża poparcie dla wysiłków ECOWAS i UA na rzecz mediacji w tym kryzysie; wzywa społeczność międzynarodową, w tym Europejską Służbę Działań Zewnętrznych (ESDZ) i Komisję, aby kontynuowały dialog z władzami Burkiny Faso w celu zapewnienia terminowego i demokratycznego przejścia do rządów cywilnych; wzywa władze Burkiny Faso i komitet techniczny, aby określiły jasne ramy czasowe i procedury w celu jak najszybszego przeprowadzenia pluralistycznych i przejrzystych wyborów;
5. podkreśla, że wyznaczenie jasnej przyszłej wizji demokracji w Burkinie Faso wymaga prawdziwego i uczciwego dialogu narodowego z udziałem wszystkich sektorów społeczeństwa obywatelskiego;
6. wzywa wszystkie strony w Burkinie Faso do obrony wolności prasy, tak aby krajowe i międzynarodowe organizacje medialne mogły swobodnie wykonywać swoje zadania, w tym dokumentować sytuację osób wewnętrznie przesiedlonych i operacje sił bezpieczeństwa;
7. zachęca krajową koordynację na rzecz udanej transformacji (CNRT) do monitorowania władz i żądania, aby zapewniły one ochronę obrońcom praw człowieka i organizacjom społeczeństwa obywatelskiego podczas wykonywania ich mandatu, a także by zgłaszały przypadki łamania praw człowieka, przemocy ze strony policji i nadmiernego użycia siły; wzywa UE i jej państwa członkowskie, by nasiliły ochronę i wsparcie dla obrońców praw człowieka w Burkinie Faso oraz – w stosownych przypadkach – ułatwiały wydawanie wiz nadzwyczajnych, a także by zapewniały tymczasowe schronienie w państwach członkowskich UE;
8. przypomina, że brak rozwiązania problemu bezkarności służb bezpieczeństwa i bojówek, które w przeszłości dopuściły się okrucieństw, utrudnia wysiłki na rzecz pokoju w Burkinie Faso; wzywa władze Burkiny Faso do ochrony praw podejrzanych aresztowanych podczas operacji antyterrorystycznych oraz do dopilnowania, aby sprawcy naruszeń praw człowieka zostali pociągnięci do odpowiedzialności; zauważa, że samowładny rząd, który nie cieszy się demokratycznym mandatem, podważa wysiłki na rzecz wzmocnienia praworządności i rozliczalności;
9. przypomina, że ochrona i bezpieczeństwo ludności cywilnej jest jednym z kluczowych zadań każdego rządu, i podkreśla, że w Burkinie Faso należy podjąć dodatkowe środki w celu poprawy ochrony ludności cywilnej;
10. wzywa Komisję, ESDZ i państwa członkowskie, by w dalszym ciągu priorytetowo traktowały wsparcie na rzecz reformy sądownictwa i sektora bezpieczeństwa w Burkinie Faso, tak aby zapewnić wystarczające zasoby i pomoc techniczną na gruntowną reformę sektora bezpieczeństwa, przejrzystą i konstruktywną współpracę między rządem cywilnym a wojskiem oraz wznowione wysiłki na rzecz walki z korupcją;
11. wzywa UE i jej państwa członkowskie, aby zwiększyły wsparcie finansowe i pomoc humanitarną w celu zaspokojenia pilnych potrzeb ludności Burkiny Faso, w szczególności przesiedleńców i uchodźców w krajach ościennych;
12. wzywa władze Burkiny Faso do zmiany klauzuli dotyczącej immunitetu w statucie sił specjalnych, nowej jednostki wojskowej utworzonej w maju 2021 r., która to klauzula stanowi, że członkowie sił specjalnych nie mogą być stawiani przed sądem za jakiegokolwiek działania podejmowane w trakcie prowadzonych przez nich operacji, co narusza prawo ofiar do sprawiedliwości i zadośćuczynienia;
13. wzywa państwa członkowskie UE, aby wywiązały się ze swoich zobowiązań międzynarodowych dotyczących stosowania systemu dokładnej kontroli i śledzenia eksportu broni do państw trzecich, zgodnie z postanowieniami Traktatu o handlu bronią, aby uniknąć jej niewłaściwego wykorzystywania i podsycania naruszeń praw człowieka;
14. wyraża zaniepokojenie ogólnym stanem demokracji w regionie i wzywa wszystkie podmioty – zarówno krajowe, jak i międzynarodowe – by przeanalizowały wnioski z różnych zamachów stanu oraz zastanowiły się nad tym, jak lepiej wspierać i stymulować procesy demokratyczne w regionie;

Czwartek, 17 lutego 2022 r.

15. nadal jest głęboko przekonany, że zaangażowanie grupy Wagnera w Afryce Zachodniej jest sprzeczne z celem, jakim jest zapewnienie pokoju, bezpieczeństwa i stabilności Burkiny Faso oraz zagwarantowanie ochrony ludności kraju; apeluje, aby podczas zbliżającego się szczytu UE-Afryka szczegółowo omówić działalność grupy Wagnera i innych prywatnych firm wojskowych w Afryce;
 16. podkreśla, że terroryzm i niestabilność w całym regionie Sahelu stanowią wyzwanie oraz podważają konsolidację demokratyczną i praworządność; przypomina, że zwalczanie podstawowych przyczyn ekstremizmu i wysiłki wojskowe na rzecz przywrócenia kontroli rządowej w całym regionie mają zasadnicze znaczenie dla wzmocnienia legitymacji społecznej demokratycznie wybranych rządów;
 17. wyraża szczególne zaniepokojenie wpływem zagrożeń dla bezpieczeństwa na skuteczność pomocy humanitarnej i współpracy na rzecz rozwoju; wzywa państwa członkowskie i społeczność międzynarodową do zwiększenia pomocy humanitarnej dla Burkiny Faso, w szczególności poprzez zapewnienie żywności, wody i usług medycznych; wzywa władze, by wspierały organizacje humanitarne w Burkinie Faso i ułatwiały im pracę, tak aby zagwarantować nieograniczony dostęp pomocy humanitarnej i umożliwić organizacjom humanitarnym zaspokojenie potrzeb przesiedleńców;
 18. zobowiązuje swoją przewodniczącą do przekazania niniejszej rezolucji Radzie, Komisji, wiceprzewodniczącemu Komisji / wysokiemu przedstawicielowi Unii do spraw zagranicznych i polityki bezpieczeństwa, władzom Burkiny Faso, sekretariatowi Grupy Pięciu na rzecz Sahelu, współprzewodniczącym Wspólnego Zgromadzenia Parlamentarnego AKP-UE i Parlamentu Panafrykańskiego, Wspólnocie Gospodarczej Państw Afryki Zachodniej oraz Unii Afrykańskiej i jej instytucjom.
-